

OD REDAKCJI

Współczesne przemiany społeczno-kulturowe oraz środowiskowe prowadzą do coraz większych wyzwań w zakresie zdrowia społeczeństw. Zjawiska o charakterze globalnym, takie jak starzenie się populacji, pogłębiające się nierówności w dostępie do służby zdrowia, wzrost liczby osób z niepełnosprawnością, zagrożenia zdrowotne spowodowane dewastacją środowiska naturalnego czy masowymi migracjami, to tylko niektóre z problemów stanowiących przedmiot zainteresowania socjologii. Wspomniane zjawiska stają się jeszcze bardziej złożone i wymagają pogłębionej refleksji w obliczu pandemii COVID-19, która zmieniła, a w wielu przypadkach utrudniła działania z zakresu szeroko rozumianej ochrony zdrowia społeczeństw, uwidoczniając jednocześnie nowe wyzwania i problemy warte uwagi środowiska socjologicznego.

Powyższe zagadnienia stały się przedmiotem refleksji naukowej Auterek i Autorów zeszytu „Przeglądu Socjologicznego”, który oddajemy w Państwa ręce.

W pierwszym artykule Agnieszka Pawlak-Kałuźnińska analizuje związki pomiędzy samotnością i osamotnieniem a zdrowiem w kontekście emigracji. Autorka, na podstawie analizy jakościowej forów internetowych, formułuje wniosek, że osamotnienie wśród migrantów zarobkowych z Polski jest zjawiskiem powszechnym oraz że życie na emigracji powoduje z czasem pogorszenie stanu psychicznego migrantów.

Kolejne dwa teksty koncentrują się na konsekwencjach globalnego zjawiska starzenia się populacji w kontekście funkcjonowania rodziny. Beata Tobiasz-Adamczyk, Marzena Florek i Michalina Luśtyk prowadzą rozważania na temat współczesnych dylematów związanych z podjęciem się roli opiekuna rodzinnego osoby starszej. Co warte podkreślenia, w wymiarze teoretycznym obserwowana jest stopniowa rezygnacja z klasycznych modeli solidarności międzypokoleniowej czy ambiwalencji na rzecz modeli koncentrujących się na znaczeniu indywidualnej decyzji dotyczącej wejścia w rolę opiekuna rodzinnego.

Tematyka rodzinna w kontekście zdrowia i procesu starzenia jest również głównym tematem artykułu Katarzyny Zawiszy, Beaty Tobiasz-Adamczyk, Michaliny Luśtyk oraz Tomasza Grodzickiego. Autorzy analizują wpływ międzypokoleniowych relacji rodzinnych na samoocenę stanu zdrowia Polaków w wieku 50+. Zebrany w dwóch pomiarach czasowych materiał stanowi nie

tylko źródło wiedzy na temat kondycji relacji w polskich rodzinach, biorąc pod uwagę siłę wsparcia, konflikty czy częstość kontaktów. Wskazuje także na siłę wpływu owych relacji na samopoczucie osób po 50 roku życia.

Kolejne dwa teksty poświęcone zostały problematyce zdrowia na tle pandemii COVID-19. Anna Prokop-Dorner, Aleksandra Piłat-Kobla oraz osoby ze Studenckiej Grupy Badawczej Uniwersytetu Jagiellońskiego analizują pierwsze 13 tygodni pandemii widziane oczami matek. Analiza materiału badawczego, który obejmuje 1241 postów i 34 111 komentarzy, pozwoliła wysnuć wnioski na temat problemów i lęków, z jakimi zmagają się matki w pierwszym etapie pandemii, emocji, jakie im towarzyszyły, oraz pokazała, jak zmieniały się nastroje wraz z nowymi informacjami pojawiającymi się w mediach.

Pandemia COVID-19 jest także punktem wyjścia w rozważaniach Marii Świątkiewicz-Mośny, Magdaleny Ślusarczyk, Natalii Ożegalskiej-Lukasik, Anny Prokop-Dorner i Aleksandry Potysz-Rzyman. Autorki koncentrują się na kapitale zdrowotnym, analizując istniejące i potencjalne zasoby rozwijające ów kapitał, dostępne Polakom w czasie pandemii. Podkreślają znaczenie kompetencji zdrowotnych m.in. dla wyszukiwania rzetelnych i sprawdzonych informacji, które przekładały się na decyzje Polaków dotyczące sposobów dbania o własne zdrowie, w tym decyzję o poddaniu się szczepieniu.

Kolejny zaprezentowany w zeszycie tekst, autorstwa Pawła Przyłęckiego, koncentruje się wokół edukacji medycznej i jej wpływu na kształtowanie profesjonalizmu lekarskiego i zaufania do profesji lekarskiej. Autor, na podstawie badań własnych przeprowadzonych wśród studentów kierunku lekarskiego, analizuje jakość edukacji medycznej w zakresie nauczania profesjonalizmu, biorąc pod uwagę zarówno wskaźniki twarde, a więc zdobywaną przez studentów wiedzę, jak i wskaźniki miękkie, m.in. przygotowanie do komunikacji z pacjentem.

W podobnym obszarze zainteresowań sytuuje się tekst Adama Ostolskiego, w którym skupiono się jednak wyłącznie na problemie poprawnej komunikacji między lekarzem a pacjentem. Autor w swoich rozważaniach wychodzi od znaczenia wyobraźni socjologicznej, przedstawiając jej rolę w przestrzeni medycznej. Ostolski wskazuje, że wyobraźnia socjologiczna daje lekarzowi krytyczny dystans do obiegowych wyobrażeń na temat życia społecznego, jednocześnie uwrażliwiając go na społeczne aspekty zachowań i problemów zdrowotnych.

W artykule zamykającym prezentowany zeszyt Weronika Kamińska, Supriya Chittajallu i Tiffini Davis podejmują temat społecznej stygmatyzacji opieki hospicyjnej w kontekście choroby nowotworowej. Tekst jest przeglądem koncepcji, badań i teorii na temat społecznego podejścia i wyobrażeń o chorobie nowotworowej oraz związanych z nią: leczenia paliatywnego i opieki hospicyjnej.